

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра історії України

Проректор з науково-методичної та
навчально роботи

О. Б Жильцов.

« 21 » 01 2021 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

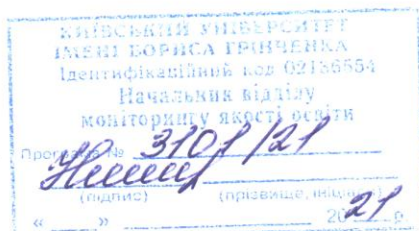
«Архітектоніка культурного простору міста»

для студентів

спеціальності: 032 Історія та археологія

освітнього рівня: другого (магістерського)

освітньої програми: 032.00.01 Історія

Київ - 2021

Розробники:

Салата Оксана Олексіївна, завідувач кафедри історії України, доктор історичних наук, професор;
Будзар Марина Михайлівна, доцент кафедри історії України, кандидат історичних наук, доцент.

Викладачі:

Салата Оксана Олексіївна, завідувач кафедри історії України, доктор історичних наук, професор;
Будзар Марина Михайлівна, доцент кафедри історії України, кандидат історичних наук, доцент.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії України.

Протокол від 04 березня 20__ р. № 6.

Завідувач кафедри _____ (О. О. Салата)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми _____ 20__ р.

Гарант освітньої програми _____.

Робочу програму перевірено

_____ 20__ р.

Заступник декана _____.

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «_____» _____ 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «_____» _____ 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «_____» _____ 20__ р., протокол №__.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____), «_____» _____ 20__ р., протокол №__.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
«Архітектоніка культурного простору міста»	
Вид дисципліни	<i>вибіркова</i>
Мова викладання, навчання, оцінювання	<i>українська</i>
Загальний обсяг кредитів / годин	<i>10/ 300</i>
Курс	<i>VI</i>
Семестр	<i>12</i>
Кількість змістових модулів з розподілом:	<i>10</i>
Обсяг кредитів	<i>10</i>
Обсяг годин, у тому числі:	<i>300</i>
Аудиторні	<i>80</i>
Модульний контроль	<i>20</i>
Семестровий контроль	<i>30</i>
Самостійна робота	<i>170</i>
Форма семестрового контролю	<i>екзамен</i>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальні компетентності навчальної дисципліни:

- ЗК 1.** Здатність до цілеспрямованого накопичування знання, самостійного пошуку та опрацювання інформації;
- ЗК 2.** Вміння організувати творчі колективи з метою розв'язання комплексних міжпредметних проблем;
- ЗК 3.** Здатність застосовувати набуті знання та навички у практичних ситуаціях, виявляючи ініціативу та підприємливість;
- ЗК 4.** Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- ЗК 5.** Здатність взаємодіяти з представниками інших професійних груп гуманітарної сфери.
- ЗК 6.** Здатність до творчого мислення, яке полягає у схильності до нестандартного вирішення задач, самостійності міркувань та умовиводів.

Фахові компетентності навчальної дисципліни:

- ФК 1.** Здатність виявляти та опрацювати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію;
- ФК 2.** Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних наук, застосовуючи інформаційно-комунікативні технології та інформаційні бази даних;
- ФК 3.** Вміння створювати тексти однією з іноземних мов з використанням термінів, які прийняті в фаховому середовищі;
- ФК 4.** Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації;
- ФК 8.** Здатність відрізнити специфіку у підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки;

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 1. Глибокі знання в межах спеціалізації з позначенням новацій останнього часу.

ПРН 2. Знання специфіки розвитку історичного пізнання в конкретні історіографічні періоди, в тому числі й на сучасному етапі.

ПРН 3. Знання професійних норм в галузі історії та археології.

ПРН 4. Знання основних етапів наукового пошуку в галузі історії та археології та завдання кожного з них.

ПРН 5. Розуміння основних теоретичних та методологічних проблем сучасної історичної науки.

ПРН 9. Розуміння і здатність інтерпретувати основні завдання історичної та археологічної науки.

ПРН 10. Здатність пояснювати взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, оцінювати альтернативні варіанти інтерпретації основних тенденцій та особливостей історичного розвитку людства у певні історичні періоди.

ПРН 11. Здатність аналізувати взаємозв'язки між позицією професійного історика та пануючими у суспільстві поглядами на минуле.

ПРН 13. Здатність виявляти ініціативу, яка спрямована на збереження та управління культурною спадщиною.

ПРН 14. Здатність брати участь у здійсненні реальних дослідницьких проектів.

ПРН 15. Здатність аналізувати явища та процеси світової історії з урахуванням сучасних теорій суспільного розвитку.

ПРН 16. Здатність визначати інформаційний потенціал конкретних історичних джерел при вирішенні певної наукової проблеми.

ПРН 17. Здатність досліджувати життя та діяльність конкретних людей з урахуванням досягнень сучасної біографістики.

ПРН 18. Здатність здійснювати експертизу пам'яток 8 матеріальної та духовної культури, в тому числі з метою їх подальшого використання в сфері туризму та рекреації.

ПРН 19. Здатність обґрунтувати мету та завдання власного дослідження з урахуванням актуальних проблем сьогодення.

ПРН 20. Здатність узагальнювати результати власного дослідження.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 <i>Місто як продукт і творець культури</i>							
Тема 1. Соціальний і культурний компоненти міського простору: співвідношення понять	15	2	2				11
Тема 2. Міська культура як історико-соціальний феномен	10	2	2				6
Модульний контроль	2						
Разом	27	4	4				17
Змістовий модуль 2 <i>Міські спільноти в культурному просторі міста</i>							
Тема 3. Людина в місті як об'єкт міждисциплінарних досліджень	12	2	2				8
Тема 4. Міські спільноти як творці культурного простору міста	12	2	2				8
Модульний контроль	2						
Разом	26	4	4				16
Змістовий модуль 3 <i>Культурний простір міста як міфотворчий простір</i>							
Тема 5. Культурний простір міста у фокусі семіотики	12	2	2				8
Тема 6. «Міф міста» як продукт культури.	10	2	2				6
Модульний контроль	2						
Разом	24	4	4				14
Змістовий модуль 4 <i>Еволюція просторової структури міста</i>							
Тема 7. Просторова модель міста в історичній перспективі	14	2	2				10
Тема 8. Візуальний образ культурного простору міста	12	2	2				8
Модульний контроль	2						
Разом	28	4	4				18
Змістовий модуль 5 <i>Історія як структуроутворюючий чинник культурного простору міста</i>							
Тема 9. Історична спадщина в культурному просторі міста	14	2	2				10
Тема 10. Пам'ятник як організаційний компонент міського простору	14	2	2				10
Модульний контроль	2						
Разом:	30	4	4				20
Разом:	135	20	20				85
Семестровий контроль:	15						
Усього	150	20	20				85

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 6 <i>Місто в історичній ретроспективі</i>							
Тема 11. Міський простір в історичній ретроспективі. Теорія і методологія.	15	2	2				11
Тема 12. Міста Середньовіччя і Нового часу.	10	2	2				6
Модульний контроль	2						
Разом	27	4	4				17
Змістовий модуль 7 <i>Урбанізаційні процеси в ХХ столітті</i>							
Тема 13. Урбанізація в Радянському Союзі.	12	2	2				8
Тема 14. Соціологія міста. Міські системи і думки громадян щодо розвитку міст.	12	2	2				8
Модульний контроль	2						
Разом	26	4	4				16
Змістовий модуль 8 <i>Розвиток та трансформація міського середовища</i>							
Тема 15. Еволюція міського середовища: архітектура, житло, благоустрій та екологія.	12	2	2				8
Тема 16. Збереження міської спадщини та історичного міського пейзажу.	10	2	2				6
Модульний контроль	2						
Разом	24	4	4				14
Змістовий модуль 9 <i>Повсякденне життя міста</i>							
Тема 17. Критичне осмислення міського простору	14	2	2				10
Тема 18. Демографічні проблеми і майбутнє міст України.	12	2	2				8
Модульний контроль	2						
Разом	28	4	4				18
Змістовий модуль 10 <i>Просторов-часовк конструювання міського середовища</i>							
Тема 19. Креативне місто.	14	2	2				10
Тема 20. Мобільність, тимчасове і територіальне вимірювання міського простору	14	2	2				10
Модульний контроль	2						
Разом:	30	4	4				20
Семестровий контроль:	15						
Усього	150	20	20				85
УСЬОГО ЗА КУРС	300	40	40				170

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціальний і культурний компоненти міського простору: співвідношення понять

Тематичний план:

1. Місто й соціальний простір міста.
2. Культурний простір і культурний ландшафт міста: спільне й розбіжне.
3. Архітектоніка культурного простору міста: зміст поняття.

Основні поняття теми: соціальний простір міста, культурний простір міста, культурний ландшафт міста, публічне і приватне в міському просторі, районування міського простору

Рекомендована література:

1. Анциферов М. Пути изучения города как социального организма: опыт комплексного подхода. Л. : Сеятель, 1926. URL: 151 с. <http://www.twirpx.com/file/563763/>.
2. Возняк Т. Феномен міста. Незалежний культурологічний журнал Ї. URL: <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/misto/misto-zmist.htm>.
3. Высоковский А. Семь сюжетов о городе. URL: <http://emsu.ru/um/default.asp?god=1997&nom=4>.
4. Карповець М. Місто як світ людського буття. Острог, 2014. С. 80–108.
5. Мамфорд Л. Що таке місто // Анатомія міста. Урбаністичні студії. Вип 1. С. 10-15: <https://ua.boell.org/product-series/urbanisticzni-studiyi>
6. Мастеница Е. Н. Культурное пространство города как предмет исследования и объект познания: междисциплинарный подход. URL: http://www.bvahan.com/museologypro/muzeevedenie.asp?c_text=123&li2=2_
7. Олійник О. Культурний простір, комунікація, місто: співвідношення понять. Культура і мистецтво у сучасному світі. 2019. № 20. URL: <http://culture-art-кnukim.pp.ua/article/view/172430>.
8. Тищенко І. Повернення до публічного простору // (Не)Задоволення публічними просторами. Урбаністичні Студії III. К.: Всесвіт, 2016. С. 64–72 <https://ua.boell.org/uk/2019/07/25/nezadovolennya-publichnimi-prostorami-urbanisticzni-studiyi-3>.
9. Соля Э. Как писать о городе с точки зрения пространства. URL: http://www.intelros.ru/pdf/logos_03_2008/07.pdf.

Тема 2. Міська культура як історико-соціальний феномен

Тематичний план:

1. Місто як творець і локалізатор культури.
2. Міська культура як історико-соціальний феномен.
3. Ознаки міської культури.

4. Культурні практики сучасного міста.

Основні поняття теми: місто як культурний феномен, міська культура, гетерогенність, мультикультурність, масовість.

Рекомендована література:

1. Анциферов М. Пути изучения города как социального организма: опыт комплексного подхода. Л. : Сеятель, 1926. URL: 151 с. <http://www.twirpx.com/file/563763/>.
2. Возняк Т. Феномен міста. Незалежний культурологічний журнал І. URL: <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/misto/misto-zmist.htm>.
3. Карповець М. Місто як світ людського буття / М. Карповець. Острого, 2014. С. 9–45; 194–212.
4. Зиммель Г. Большие города и духовная жизнь. URL: <http://www.ruthenia.ru/logos/number/34/02.pdf>.
5. Лефевр А. Идеи для концепции нового урбанизма. *Социологическое обозрение*. 2002. Т. 2. № 3. С. 1-8. URL: http://sociologica.hse.ru/data/2011/03/30/1211856676/2_3_3.pdf.
6. Орлова Э. А. Городская среда как культурно-эстетическое явление. *Вопросы культурологии*. 2006. № 2. С. 94–98. URL: <https://marina-klimkova.livejournal.com/608179.html>.

Тема 3. Людина в місті як об'єкт міждисциплінарних досліджень

Тематичний план:

1. «Місто як соціальна лабораторія»: наукові практики соціологів «чиказької школи».
2. Дослідження міста через культурні результати діяльності людини: погляд В. Беньяміна.
3. Людина в місті та поняття «міська ідентичність».

Основні поняття теми: локальна спільнота, міська спільнота, «місто як соціальна лабораторія» (Р. Парк), культурная стратифікація міських спільнот, екологія людини в місті.

Рекомендована література:

1. Вирт Л. Урбанизм как способ жизни // В кн.: Вирт Л. Избранные работы по социологии. М.: ИНИОН, 2005. 244 с. URL: http://legacy.inion.ru/index.php?page_id=74&id=249.
2. Беньямин В. Париж, столица девятнадцатого столетия // Произведение искусства в эпоху его технической воспроизводимости. Избранные эссе. М.: «Медиум», 1996. С. 141–162.
3. Малес Л. Поділ простору і громади за віссю «центр-периферія» // Урбаністичні студії. Анатомія міста: Київ. – 2010. – № 1. – С. 108–115. – Режим доступу: https://ua.boell.org/sites/default/files/downloads/anatomia_mista_book_2012-11-28.pdf.
4. Мусієздов О. Три виміри міської ідентичності // Урбаністичні студії. Анатомія міста: Київ. – 2013. – № 2. – С. 129–138 – Режим доступу: https://ua.boell.org/sites/default/files/urban_study2.pdf.

5. Парк Р. Город как социальная лаборатория [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://sociologica.hse.ru/data/2011/03/30/1211856691/2_3_1.pdf

Тема 4. Міські спільноти як творці культурного простору міста

Тематичний план

1. Феномен «сегрегації» культурного простору міста. «Природні ареали» й «культурні співтовариства».
2. Творення соціального простору міськими спільнотами.
3. Міське співтовариство і «право на місто».
4. Елітарне/масове в культурних практиках міських співтовариств.

Основні поняття теми: міська спільнота, культурне співтовариство, відтворення соціокультурного простору міста.

Рекомендована література:

1. Беньямін В. Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності // У кн.: Беньямін В. Вибране. Л. : Літопис, 2002. С. 52–82.
2. Зорбо Х. У. Золотой Берег и трущобы (избранные главы, гл. III–IV). *Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 11: Социология.* 2004. № 3. С. 117–147. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/2004-03-018-zorbo-h-u-zolotoy-bereg-i-truschoby-izbrannye-glavy-zorbaugh-h-w-the-gold-coast-and-the-slum-a-sociological-study-of-chicagos-near>.
3. Зорбо Х. У. Золотой Берег и трущобы (избранные главы, гл. III–IV). *Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 11: Социология.* 2004. № 4. С. 133–167. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/2004-04-045-zorbo-h-u-zolotoy-bereg-i-truschoby-izbrannye-glavy-zorbaugh-h-w-the-gold-coast-and-the-slum-a-sociological-study-of-chicagos-near>
4. Власенко Є. Нові публічні простори: постіндустріальний порядок проти мистецького хаосу // (Не)Задоволення публічними просторами. Урбаністичні Студії III. К.: Всесвіт, 2016. С. 252-264 <https://ua.boell.org/uk/2019/07/25/nezadovolennya-publichnimi-prostorami->
5. Карповець М. Місто як світ людського буття / М. Карповець. – Острог, 2014. – С. 177–222.
6. Лефевр А. Социальное пространство. URL: <http://magazines.russ.ru/nz/2010/2/le1.html>.

Тема 5. Культурний простір міста у фокусі семиотики

Тематичний план

1. «Місто як текст» - основи семиотичного підходу до вивчення міста.
2. Семиотичний підхід до вивчення архітектоніки культурного простору міста.
3. Поняття «образ міста».

4. Образ міста в культурі: метафізичні аспекти.

Основні поняття теми: семиотичний підхід, знак, символ, образ міста, семиотика культурного простору міста.

Рекомендована література:

1. Возняк Т. Феномен міста. Незалежний культурологічний журнал І. URL: <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/misto/misto-zmist.htm>.

2. Гурин С. П. Образ города в культуре: метафизические и мистические аспекты. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://www.comk.ru/HTML/gurin_doc.htm.

3. Линч К. Образ города. М.: Стройиздат, 1982. 328 с. URL: http://www.glazychev.ru/books/translations/lynch/lynch_image_of_the_city/lynch_image_of_the_city.htm.

4. Иванов Вяч. Вс. К семиотическому изучению культуры большого города // В кн.: Иванов В.В. Избранные труды по семиотике и истории культуры. Т. 4: Знаковые системы культуры, искусства и науки. М.: Языки славянских культур, 2007. С. 165-179. URL: <http://ec-dejavu.ru/t-2/Town.html>.

5. Лотман Ю. М. Знаковый механизм культуры. URL: http://www.historicus.ru/znakovii_mehanizm_kulturi/.

6. Хренов Н. Образы города в истории: психологический аспект смены парадигмы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ecsocman.hse.ru/data/081/996/1219/016_Hrenov_Obrazy_goroda.pdf

Тема 6. «Міф міста» як продукт культури

Тематичний план

1. Міф міста й міський міф: співвідношення понять.
2. Міфологізація міського простору як необхідний складник його культурної характеристики.
3. Культурно-символічний зміст архітектурно-просторового образу міста.

Основні поняття теми: міф, міф міста як продукт культури, міський міф, міські міфологеми.

Рекомендована література:

1. Возняк Т. Феномен міста. Незалежний культурологічний журнал І. URL: <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/misto/misto-zmist.htm>.

2. Ермолин М. Миф и город. Городская среда. URL: https://www.academia.edu/1508723/%D0%9C%D0%B8%D1%84_%D0%B8_%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4._%D0%95%D1%80%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD.

3. Орлова Э. Городская среда как культурно-эстетическое явление URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Kija/07.php.
4. Пелипенко А. Городской миф и художественное сознание: аспекты диалога. URL: <http://apelipenko.ru>.
5. Шубович С. А. Міфопоетична культура в естетиці міста (наукові основи - мистецтво – архітектура. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/5729/>.

Тема 7. Просторова модель міста в історичній перспективі

Тематичний план

1. Просторова модель стародавнього міста.
2. Архітектонічні засади середньовічного міста.
3. «Ідеальне місто» Ренесансу як результат «світоглядного перевороту» ранньомодерної доби.
4. Архітектурно-просторовий образ міста за доби модерної урбанізації: ХІХ – поч. ХХ ст.
5. Місто у ХХ ст.: видозміни культурно-просторової організації.

Основні поняття теми: *архітектурно-просторовий образ міста; просторова модель міста, «ідеальне місто», місто в цивілізаційном процесі.*

Література до теми:

1. Андреев Ю.В. Историческая специфика греческой урбанизации // Город как социокультурное явление исторического процесса. М. : Наука, 1995. С. 87–93.
2. Брагина М. Итальянские гуманисты XVвека о городских цивилизациях // Город как социокультурное явление исторического процесса. М. : Наука, 1995. С. 151–160.
3. Данилова М. И. К вопросу о сложении пространственной модели итальянского ренессансного города (Флоренция) // Город как социокультурное явление исторического процесса. М. : Наука, 1995. С. 240–249.
4. Кнабе Г. С. Внутреннее пространство: дом, город, общество // Город как социокультурное явление исторического процесса. М. : Наука, 1995. С. 224–235.
5. Линч К. Образ города / К. Линч. М. : Стройиздат, 1982. 328 с.
6. Никулина. Н.М. Город на стыке культур Востока и Запада во II I тыс. до н. э. (Акрополь как центр и связующий компонент). URL: http://www.sno.pro1.ru/lib/gorod_kak_soziokulturnoe_yavlenie/index.htm.
7. Тарасов А. Ситуационисты и город. Художественный журнал. 1999. №24. URL: <http://moscowartmagazine.com/issue/75/article/1628>.

Тема 8. Візуальний образ культурного простору міста

Тематичний план

1. Роль візуальної антропології в репрезентації культурного простору міста.
2. Картографування міського простору: основні принципи.
3. Психологічні мапи міста у творенні однієї людини й міської спільноти.
4. Чоловіче/жіноче в культурному просторі міста: в контексті фемінізму.

Основні поняття теми: візуалізація простору, семіотичний краєвид, ментальна мапа, когнітивна мапа, картографування міського простору

Література до теми:

1. Замятин Д. Локальные истории и методика моделирования гуманитарно-географического образа города. URL: <http://www.intelros.ru/subject/figures/dmitriy-zamyatin/12251-lokalnye-istorii-i-metodika-modelirovaniya-gumanitarno-geograficheskogo-obraza-goroda.html>
2. Колесник І. Ментальні мапи як інструментарій історика. Ейдос. 2013. Вип. 7. С. 159-168.
3. Линч К. Образ города / К. Линч. М. : Стройиздат, 1982. 328 с.
4. Марков Б. В. Культура и город // в кн.: Марков В. Б. Храм и рынок. Человек в пространстве культуры СПб.: Издательство «Алетейя». С. 105–220.
5. Милграм С. Человек в большом городе // В кн.: Милграм С. Эксперимент в социальной психологии. СПб.: Издательство «Питер», 2000. С. 25–126.
6. Семенова В. Картирование городского пространства: основные подходы к визуальному анализу // Визуальная антропология: городские карты. М. : ООО «Вариант», ЦСПГИ, 2009. С. 67–81.
7. Шлімченко С. Boys' town та Girls' places. Урбанізм і фемінізм. Урбаністичні студії. 2018. Вип. 4. С. 16–43.
8. Яворски А. Введение в семиотические пейзажи. URL: <http://gefeter.ru/archive/5322>.

Тема 9. Історична спадщина в культурному просторі міста

Тематичний план

1. Історико-культурна спадщина в сучасному місті.
2. Історична спадщина як інструмент утворення соціокультурного простору міста.
3. Інтерпретація історико-культурної спадщини у міському просторі: ідеологічний та мистецький аспекти.

Основні поняття теми: спадщина, культура, публічний простір історичного міста, інтерпретація історико-культурної спадщини

Література до теми:

1. Апостолова–Сосса Л., Мамедов огли А. М. Гуманізація публічних просторів історичних міст України, або Як зберегти *genius loci* // (Не)Задоволення публічними просторами. Урбаністичні Студії Ш. К.: Всесвіт, 2016. 304–309. <https://ua.boell.org/uk/2019/07/25/nezadovolennya-publichnimi-prostorami-urbanistichni-studiyi-3>.
2. Замятин Д.Н. На краю вечности: образ наследия в культуре .193-204 // В фокусе наследия. М.: Институт географии РАН, 2017. С. 193–204.
4. Іванкова-Стецюк О. Історико-культурна спадщина як чинник формування соціокультурного простору міста. URL: Агора. Вип. 9. С. 7–16. URL: <https://www.wilsoncenter.org/publication/agora-vipusk-9-misto-yak-chinnik-demokratichnogo-rozvitku-ukrayini#sthash.jeNhuVgw.dpuf>.
5. Линч К. Образ города / К. Линч. М. : Стройиздат, 1982. 328 с.
9. Марков Б. В. Культура и город // в кн.: Марков В. Б. Храм и рынок. Человек в пространстве культуры СПб.: Издательство «Алетейя». С. 105–220.
6. Чепайтене Р. Подходы к интерпретации исторического города // Культурное наследие в глобальном мире. Вильнюс: ЕГУ, 2010. С. 237-250
7. Шліпченко С. «URBANOPHILIA»: три історії одного міста Міста. *Агора*. 2009. Вип. 9. URL: С. 30–43.

Тема 10. Памятник в культурному просторі міста

Тематичний план:

1. Культурний простір сучасного мегаполіса: доля мистецтва в місті.
2. Монументальна скульптура у просторі міста: маркери змістів.
3. Скульптура у просторі міста як основа соціокультурного діалогу.
4. Скульптура у міському просторі як репрезентант концептів історичної пам'яті.

Основні поняття теми: процес урбанізації та культура, сонументальна скульптура, пам'ятник в місті, соціокультурний діалог, історична пам'ять.

Рекомендована література:

1. Журмій Н. М. Скульптурні пам'ятники міського простору у контексті соціокультурного діалогу. *Питання культурології*. 2013. Вип. 29. С. 23-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pk1_2013_29_5.
2. Марков Б. В. Культура и город // в кн.: Марков В. Б. Храм и рынок. Человек в пространстве культуры СПб.: Издательство «Алетейя». С. 105–220.
3. Кук С. Берегові пам'ятки і перебудова міст // Урбаністичні студії. Анатомія міста: Київ. 2013. № 2. С. 98–110. URL: Режим доступу: https://ua.boell.org/sites/default/files/urban_study2.pdf.

4. Марков В. В. Культура и город // в кн.: Марков В. В. Храм и рынок. Человек в пространстве культуры СПб.: Издательство «Алетейя». С. 105–220.
5. Нора П. Озуф М Пюимеж Ж. де, Винок М. Проблематика мест памяти Франция-пам'ять. СПб., 1999. С. 17-50. URL: <http://ec-dejavu.ru/m-2/Memory-Nora.html>.
6. Посацький Б. С. Простір міста і міська культура (на зламі ХХ–ХХІ ст.) / Б. С. Посацький. – Л. : НУ «Львівська політехніка», 2007. – 208 с.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 6

Тема 11. Міський простір в історичній ретроспективі. Теорія і методологія.

План

1. Міста як генератори різноманітності.
2. Теорії міських режимів.
3. Міські еліти.
4. Просторовий поворот і постмодерністський місто.
5. Історичні аспекти формування міського простору.
6. Місто і його простір: спроба історичного виміру.
7. Методи дослідження міського простору.

Основні поняття теми: історична ретроспектива, міська еліта, міський простір.

Література до теми:

1. Трубина, Е. Г. Город в теории : опыты осмысления пространства. М. : Новое лит. обозрение, 2011. С. 122.
2. Трубина Е. Город в теории: опыты осмысления пространства. – М.: Новое литературное обозрение, 2010. – 520 с.
3. Тыхеева, Ю. Ц. Человек в городском пространстве (философско-антропологические основания урбанологии): дис. ... д-ра филол. наук. СПб., 2003. С. 103.
4. Логан Д., Молоч Д. Город, как механизм (машина) развития [Электронный ресурс]. [пер. с англ. В. В. Вагина] // Портал «Социологические прогулки». – Режим доступа: <http://www.urban-club.ru/?p=9813>.
5. Джеймисон Ф. Постмодернизм и общество потребления [Электронный ресурс]. Пер. с англ. // Логос. – 2000. – #4 (25). – С. 63-77. Режим доступа: http://www.ruthenia.ru/logos/number/2000_4/10.htm

Тема 12. Міста Середньовіччя і Нового часу.

План

1. Європейські міста XIII-XVI ст.
2. Міський лад. Система самоврядування.
3. Заняття городян. Роль торгового люду.
4. Міста XVI-XVII ст.
5. Міська культура городян Нового часу.

Основні поняття теми: середньовіччя, самоврядування, магдебурзьке право, міська культура..

Література до теми:

8. Брунов Н. Очерки по истории архитектуры, тт. 1,2. – М. : ЗАО Центрполиграф, 2003.
9. Економічні привілеї міста Львова XV-XVIII ст. : привілеї та статuti ремесничих цехів і кулецьких корпорацій / унор. Львів, 2007. 816 с.
10. Заяць О. Громадяни Львова XIV-XVIII ст.: право-вий статус, склад, походження. С. 291-292.
11. Історія архітектури: книги, каталоги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ex.ua/86442110>.
12. Кнабе Г. С. Внутреннее пространство: дом, город, общество // Город как социокультурное явление исторического процесса. – М. : Наука, 1995. – С. 224–235.
13. Линч К. Образ города / К. Линч. – М. :Стройиздат, 1982. – 328 с.
14. Никулина. Н.М. Город на стыке культур Востока и Запада во II I тыс. до н. э. (Акрополь как центр и связующий компонент). – Режим доступу: http://www.sno.pro1.ru/lib/gorod_kak_soziokulturnoe_yavlenie/index.htm.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 7

Тема 13. Урбанізація в Радянському Союзі.

План

1. Особливості радянської урбанізації.
2. Еволюція уявлень про міську різноманітність радянських міст і його зв'язки з іншими параметрами урбанізму.
3. Міське управління.
4. Радянський місто як місце економічної діяльності.

Основні поняття теми: радянська урбанізація, соціалістичне місто, науковов-технічна революція.

Література до теми:

1. Ахиезер, А.С. Город - фокус урбанизационного процесса / А.С. Ахиезер // Город как социокультурное явление исторического процесса. - М. : Наука, 1995.

2. Ахиезер, А.С. Урбанизация, общество и научно-техническая революция / А.С. Ахиезер, Л.Б. Коган, О.Н. Яницкий // Вопросы философии. - 1969. - № 2. - С. 44.

Меерович, М.Г. Типология массового жилища соцгородов-новостроек 1920-1930-х гг. / М.Г. Меерович // Архитектон: известия вузов. - 2010. - № 31. - Условия доступа: http://archvuz.ru/numbers/2010_3/012

Пивоваров, Ю.Л. Урбанизация России в XX веке: представления и реальность / Ю.Л. Пивоваров // Общественные науки и современность. - 2001. - № 6. - С. 101-113.

Трейвиш, А.И. Город, район, страна и мир. Развитие России глазами страноведа / А.И. Трейвиш. - М.: Новый хронограф, 2009. - 372 с.

Тема 14. Соціологія міста. Міські системи і думки громадян щодо розвитку міст.**План**

1. Вплив глобалізації на розвиток міст.
2. Публічний простір як найважливіша складова міського життя (У. Уайт, Д. Джейкобс, Р. Сеннетт і ін.).
3. Структура міського простору.
4. Функції міських публічних просторів.
5. Трансформація публічних просторів.

Основні поняття теми: глобалізація, соціологія міста, міський простір, публічний простір.

Література до теми:

1. Глазычев, В. Урбанистика [Текст] / В.Л. Глазычев. – Ч. 1. – М.: Изд-во «Европа», 2008. – 220 с
2. Дженкс Ч. Язык архитектуры постмодернизма / Под ред. А.В. Рябушина, Л. Хайта. М., 1985.
3. Зиммель Г. Большие города и духовная жизнь // Логос. 2002. № 3–4 (34).
4. Лэндри Ч. Креативный город. М.: Классика-XXI, 2006
5. Патрушев, В.Д. Жизнь горожанина [Текст] / В.Д. Патрушев. – М.: Academia, 2001. – 160 с.

6. Терборн Й. Как понять города: современный кризис и идея городов без государств // Философия социологии и социальная антропология. 2013. Т. 16. № 1. С. 21, 36.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 8

Тема 15. Еволюція міського середовища: архітектура, житло, благоустрій та екологія.

План

1. Поняття міського способу життя. Уклад життя. Рівень життя.
2. Якість життя. Стиль життя.
3. Сутнісні характеристики міського способу життя:
 - 1) високий рівень соціальної диференціації: видів діяльності, території і простору;
 - 2) соціокультурна гетерогенність;
 - 3) високий рівень соціокультурної мобільності;
 - 4) високий рівень соціокультурної динаміки;
 - 5) високий рівень варіативності і альтернативності свідомості і поведінки;
 - 6) інтенсивність соціо-просторової мобільності - взаємодія з великим числом різних соціальних груп;
 - 7) широкі можливості вибору моделей поведінки;
 - 8) високий рівень інноваційної активності;
 - 9) інформаційна насиченість міського середовища (територій і простору);
 - 10) особистісна локалізація міського життя; особистісний вибір стратегії поведінки.

Основні поняття теми: міське середовище, благоустрій, стиль життя. Якість життя.

Література до теми:

1. Владимиров В.В. Инженерная подготовка и благоустройство городских территорий / [Владимиров В.В., Давидянц Г.Н., Расторгуев О.С., Шафран В.Л.]. - М.: Архитектура-С, 2004. – 240 с
2. Глазычев В.Л. Урбанистика / В.Л. Глазычев - М.: Издательство «Европа», 2008. – 220 с.
3. Дьомін М.М. Міста України на шляху до сталого розвитку / М.М. Дьомін. [Научно-технический сборник "Коммунальное хозяйство городов". Вып. 36.]. - К.: Техніка, 2002. - С. 3-8.
4. Сычева А.В. Ландшафтная архитектура / А.В. Сычева. – Мн: ООО «Парадокс», 2002. – 88 с.

5. Безлюбченко О.С. Урбаністика: Навч. посібник / О.С. Безлюбченко, О.В. Завальний. – Харків: ХДАМГ, 2003.- 254 с.

Тема 16. Збереження міської спадщини та історичного міського пейзажу.

План

1. Ознаки сучасного міського способу життя: візуальна культура, естетика модернізму, нові форми ідентичності.
2. Роль візуальних репрезентацій міст у розвитку туристичної індустрії.
3. Найважливіші технології відтворення міської культури: освіта, охорона здоров'я, організація дозвілєвого часу.

***Основні поняття теми:** культурна та історична спадщина. Візуальна культура, естетика модернізму, технології відтворення культури.*

Література до теми:

1. Касьянов Г. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. — К., 2008.
2. Прибега Л. В. Сутність та зміст поняття «охорона» в архітектурному пам'яткознавстві // Праці Науково-дослідного інституту пам'яткохоронних досліджень. – К., 2008. – Вип. 4. – С. 470–492.
3. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000. – К., 2000. 4. Вечерський В. В. Спадщина містобудування України. – К., 2003.
4. Кондель&Пермінова Н. Інтеграція пам'яток архітектури та містобудування у сучасний соціо-культурний контекст // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини: Зб. наук. пр. ІПСМ АМУ. – К., 2008. – Вип. 5. – С. 94–110.
5. Європейська хартія міст II: Маніфест нової урбаністики. – Страсбург, 2008.
6. Проект закону «Про охорону архітектурної та містобудівної спадщини» // Вісник Українського національного комітету ICOMOS. – К., 2008. – С. 58–71.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 9

Тема 17. Міська повсякденність: локальні сюжети і культурні практики.

План.

1. Повсякденність ка простір спонтанності і опору (А. Лефевр, Мішель де Серто).
2. Репрезентація міст у повсякденності.
3. Пам'ять і повсякденність.
4. Ментальні карти міст.

Основні поняття теми: історія повсякденності, ментальна карта, соціальне картування, репрезентація міст.

Література до теми:

1. Нікіщенко, Ю. (2013). Музеефікація міського повсякдення: методологічні та практичні особливості. *Аркадія*, 2 (37), 2-5.
2. Верменич Я. В. Суб'єктивні межі й об'єктивні можливості історичного краєзнавства: деякі міркування щодо шляхів осмислення місцевої історії // *Український історичний журнал*. – 2008. - № 2.
3. Вандышев М.Н., Веселкова Н.В., Прямикова Е.В. (2013) Места памяти и символический капитал территорий в ментальных картах горожан // *Журнал социологии и социальной антропологии*. Т. XVI. № 3 (68). С. 101–111.
4. Линч К. (1982) *Образ города* / пер. с англ. В.Л. Глазычева; сост. А.В. Иконников; под ред. А.В. Иконникова. М.: Стройиздат
5. Шенк Ф.Б. (2001) Ментальные карты: конструирование географического пространства в Европе // *Политическая наука*. № 4. С. 4–17

Тема 18. Критичне осмислення міського простору

План

1. Гетто, нетрі і міські контрасти.
2. Екологія міста.
3. Виробництво та конструювання простору.
4. Місто як арена конфлікту станів.

Основні поняття теми: гетто, нетрі, екологія міста.

Література до теми:

1. Калачева О. Общие и общественные вещи современного города// «Неприкосновенный запас» 2007, №5(55). С. 232-243.
2. Киселева А.М. Развитие территориального общественного самоуправления в крупном городе // *СОЦИС*. N 10. 2008. С.73-80
3. Лэндри Ч. *Креативный город*. М.: Издательский дом «Классика-XXI», 2005.

4. Социология общественного мнения: Учебное пособие / Г.И. Козырев. - М.: ИД ФОРУМ: НИЦ ИНФРА-М, 2014. - 224 с.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 10

Тема 19. Демографічні проблеми і майбутнє міст України.

План

1. Міграційні процеси і проблеми міст.
2. Місто і гендер.
3. Еволюція феміністського осмислення міста.
4. Есенціалізм і соціальний конструктивізм в дослідженні національних міських спільнот.
5. Урбаністичний біхевіарізм.

Основні поняття теми: демографія, міграційні процеси, гендер, феміністичний рух.

Література до теми:

1. Анохин А. А., Житин Д. В. - География населения с основами демографии. Учебник для академического бакалавриата - М.:Издательство Юрайт - 2019 - 279с. - ISBN: 978-5-534-03724-1 - Текст электронный // ЭБС ЮРАЙТ - URL: <https://urait.ru/book/geografiya-naseleniya-s-osnovami-demografii-433267>
2. Барабанов А. Человек и архитектура. Семантика отношений / А. Барабанов [Электронный ресурс] // Wolkenkuckucksheim / CloudCuckoo-Land / Воздушный замок : Международный журнал по теории архитектуры. – 2002. – Т. 7. – № 1. Тема : Urban Bodies – городские тела. – Режим доступа: <http://www.cloud-cuckoo.net/openarchive/wolke/rus/Themen/021/Barabanov/Barabanov.htm>.
3. Рыбаковский Л. Л. - Миграция населения. Учебное пособие для вузов - М.: Издательство Юрайт - 2019 - 480с. - ISBN: 978-5-534-11727-1 - Текст электронный // ЭБС ЮРАЙТ - URL: <https://urait.ru/book/migraciya-naseleniya-446023>
4. Бурдые П. Социальное пространство: поля и практики / П. Бурдые; [пер. с франц.; отв. ред. перевода, сост. и послесл. Н.А. Шматко]. – М. – СПб: Институт экспериментальной социологии; Алетейя, 2005. – 576 с.
5. Гарві Д. Право на місто / Д. Гарві [Електронний ресурс] // Спільне: журнал соціальної кр Кімел М.С. Гендероване суспільство / М.С. Кімел; [пер. з англ. С. Альошкіна]. – К.: Сфера, 2004. – 490 ситики. – 2010. – № 2. – С. 8 – 17. – Режим доступу: <http://commons.com.ua/?p=11537#more-11537>.

Тема. 20. Мобільність, тимчасове і територіальне вимірювання міського простору

План

1. Просторово-часова компресія. фактори інфляції фізичного простору.
2. «Кінець географії». Мобільність як основний фактор соціології простору.
3. Медійний місто. Простору потоків.
4. Транзитні та треті місця, "не-місця».

Основні поняття теми: Просторово-часова компресія, фізичний простір, медійне місто, транзитні місця.

Література до теми:

1. Арендт Х. VITA ACTIVA, Или о деятельной жизни [Електронний ресурс]. – СПб., 2000. – Режим доступу до ресурсу: http://onrevolution.narod.ru/arendt/vita_activa2.htm. [Arendt H. The Human Condition]
2. Бурдьє П. Социология социального пространства / Пьер Бурдьє – СПб: Алетейя, 2007 – 288 с.
3. Вахштайн В. К проблеме темпоральных механизмов социальной организации пространства. Анализ резидентальной дифференциации [Електронний ресурс] // Социологическое образование. – 2003 – т. 3. №3 – Режим доступу до ресурсу: <http://sociologica.hse.ru/Articles.html>
4. Желнина А. Публичное пространство в социологии города. Проблемы публичного пространства в Петербурге. Лекция. [Електронний ресурс] / Анна Жельнина – Режим доступу до ресурсу: <http://www.urbanclub.ru/?p=89>
5. Жулькевська О., Грищенко М. Суспільний простір міста як об'єкт соціологічного вивчення та емпіричний референт соціальних // Соціологічні студії – 2012 – №1 – С. 61-66
6. Карпов А. Различение. Пространство в городе [Електронний ресурс]/ Антон Карпов // Социологическое обозрение – 2001 – т.1. № 2. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.sociologica.ru/Journal/02sta1.pdf>.

ТЕМИ ТА ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1

Тема: Місто та міська культура як історичний і соціокультурний феномен

План

1. Місто як об'єкт дослідження історичної антропології.
2. Міська культура як результат цивілізаційного розвитку людства шляхом створення міст.
3. Досвід вивчення міської культури у діяльності Центру міської історії Центрально-Східної Європи (характеристика структури та змістового наповнення сайту)

Семінарське заняття № 2

Тема: Міська культура як предмет досліджень

План

4. Місто і міська культура в соціокультурних дослідженнях ХХ ст. (М. Вебер, соціологи «чиказької школи», А. Лефевр).
5. Місто і мистецькі практики в процесі технічного розвитку людства в розділі «Винаходи і мистецтво» праці Л. Мамфорда «Міф машини».
6. Світогляд городянина як основа культурних практик: від мешканця античного міста до жителя мегаполісу: спільне та розбіжне.

Семінарське заняття № 3

Тема: Міська культура як продукт творчої діяльності міських співтовариств

План

1. Поняття «міське співтовариство». Співвідношення понять «соціальна стратифікація» – «культурна стратифікація». Різновиди міських співтовариств за формами діяльності.
 2. Міські співтовариства в процесі розвитку міста як соціального організму – від античності до сьогодення.
 3. Інтелектуали та інтелектуальні співтовариства в європейських містах (на теренах України зокрема).
 4. Національне та «мультинаціональне» в міській культурі.

Семінарське заняття № 4

Тема: Культурний простір міста. «Міський міф» як продукт культури

План

1. Поняття «культурний простір міста», «культурний ландшафт міста», «культурне середовище міста».
2. Просторово-географічний та просторово-історичний складники у розгляді міста як осередку культури.
3. Можливості семіотичного підходу до аналізу міста та міської культури як історичних феноменів. Поняття «образ міста» та «міф міста».

Семінарське заняття № 5

Тема: Архітектурний образ європейського міста: стале та мінливе

План

1. Архітектура міста античної Греції класичної доби (на прикладі Афін).
2. Міський простір Риму в основних архітектурних формах – від доби Республіки до доби Імперії
3. Оборонний, культовий та громадський складники в архітектурі європейського міста доби Середньовіччя: фортеця, собор, ратуша (на прикладі одного з міст).
4. Міська цивілізація у трактуванні гуманістів Ренесансу та форми ренесансної архітектури.
5. Від бароко до доби еkleктизму – архітектурні стилі Нового часу у забудові європейських міст (можливо, на прикладі одного з міст).
6. Урбаністичні процеси ХХ ст. та архітектура: видозміни в міській забудові.

Семінарське заняття № 6

Тема: Проблеми культурного буття сучасного мегаполісу

План

1. Масове / елітарне в культурі та культурні практики сучасного міста.
2. «Зонування» сучасного міста («центр» / «периферія») та культурний простір міста.
3. Поняття «міська ідентичність» та реалії життя сучасного міста.
4. Оновлення міського простору засобами культури та проблема збереження історико-культурних пам'яток (на конкретних прикладах).

Семінарське заняття № 7, 8

Тема: *Історико-географічні та етнічно-ідентифікаційні ознаки міської культури в українській історії*

План

1. Співвідношення місто / село на теренах України та проблема формування міської культури.
2. Етнологія міста як один із шляхів вивчення міської культури.
3. Провінційне / столичне на теренах та міська культура.

Семінарське заняття № 9, 10

Тема: *Міська культура України в історичному контексті*

План

1. Місто та його культурний спадок в системі соціальних світів Київської Русі.
2. Архітектурний образ ранньомодерного міста в Україні як приклад засвоєння європейських традицій містобудування (на прикладі одного з міст).
3. «Гетьманська столиця» як явище державно-урбанізаційних процесів в Україні другої половини XVII – першої половини XVIII ст.
4. «Культурний ландшафт» України першої половини XIX ст. та оформлення міст як університетських та інтелектуальних центрів.
5. Культурне середовище міст України імперської доби (на прикладі одного з міст).
6. Особливості забудови та житла в Україні 1920-х – 1930-х рр. як результат «радянізації» міської культури.

Семінарське заняття № 11

Тема: *Проблеми формування постмодерного міста*

План

1. Місто і його простір: спроба історичного виміру.
2. Методи дослідження міського простору.
3. Людина у міському просторі.
4. Постмодернізм та суспільство споживання.

Семінарське заняття № 12

Тема: *Сучасне місто та його внутрішній простір*

План

1. Сучасні міста і поселення.

2. Містобудівні норми і правила.
3. Внутрішній простір міста.
4. Ментальні традиції сучасного європейського міста.

Семінарське заняття № 13

Тема: *Урбанізаційні процеси в СРСР*

План

1. Урбаністична освіта.
2. Культурна історія і форми її актуалізації.
3. Повоєнні міські відмінності міст.
4. Урбанізація та науково-технічний прогрес.
5. Соцміста як новий тип житла.

Семінарське заняття № 14

Тема: *Публічний простір та його структура*

План

1. Публічний простір міста і публічні місця.
2. Безпека, різноманітність і можливість для діяльності як ключові характеристики публічного місця.
3. Міста, містечка та їх духовний простір.
4. Креативне місто.

Семінарське заняття № 15

Тема: *Еволюція просторового середовища міста*

План

1. Функціонально-просторова система взаємодії частин міста.
2. Простір міста.
3. Просторова структура планування міського середовища
4. Регулярна забудова міського простору.

Семінарське заняття № 16

Тема: *Збереження історичних міст*

План

1. Історичне місто – невід’ємна частина культурно-історичної спадщини.

2. Розвиток архітектурного пам'яткознавства в Україні.
3. Інтеграція культурно-історичної спадщини у сучасний міський простір.

Семінарське заняття № 17

Тема: *Особливості повсякденного життя міст*

План

1. Соціальне картування міських територій і районів.
2. Чиказька школа міських спільнот.
3. Музеефікація міського простору.
4. Конструювання міського простору: створення ментальних карт.

Семінарське заняття № 18

Тема: *Міста, містечка та селища*

План

1. Міста як центри тяжіння і полюса зростання.
2. Міський та сільський спосіб життя.
3. Якість життя в містах.
4. Людина в соціальному просторі міста.
5. Ставлення мешканця міста до урбанізаційних процесів.

Семінарське заняття № 19

Тема. Креативне місто.

План

1. Креативний простір міста.
2. Проектування креативних зон відповідно до містобудівної стратегії.
3. Креативний клас города.

Семінарське заняття № 20

Тема: *Концепції та теорії урбанізму нового часу.*

План

1. Концепція нового урбанізму. А. Лефевра
2. Теорія моделі розвитку міста У. Томаса

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6		Модуль 7		Модуль 8		Модуль 9		Модуль 10	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом	-		59		59		59		59		59		59		59		59		59		59
Максимальна кількість балів:																	590				
Розрахунок коефіцієнта:																	60:590=0,101				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота студентів полягає в опрацюванні джерел і аналітичній роботі над ними.

Список джерел для самостійної роботи:

Модуль	Тексти
1. Місто як продукт і творець культури	1. Вирт Л. Урбанизм как способ жизни// В кн.: Вирт Л. Избранные работы по социологии. М.: ИНИОН, 2005. 244 с. URL: http://legacy.inion.ru/index.php?page_id=74&id=249 . 2. Мамфорд Л. Що таке місто // Анатомія міста: урбаністичні студії / Ред. кол.: А.Макаренко, В. Осьмак, та др.. – С. 10-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ua.boell.org/sites/default/files/downloads/anatomia_mista_book_2012-11-28.pdf .
2. Міські спільноти в культурному просторі міста	1. Парк Р. Город как социальная лаборатория. URL: https://sociologica.hse.ru/data/2011/03/30/1211856691/2_3_1.pdf . 2. Соля Э. Как писать о городе с точки зрения пространства. URL: http://www.intelros.ru/pdf/logos_03_2008/07.pdf .
3. Культурний простір міста як міфотворчий прост	1. Иванов Вяч. Вс. До семиотичного вивчення культури великого міста [Електронний ресурс]. URL: http://ec-dejavu.ru/t-2/Town.html . 2. Блекер У. Читати місто як текст. URL: https://www.prostranstvo.media/uk/chytaty-misto-yak-tekst-konspekt-lekcziyi-uillema-blekera/
4. Еволюція просторової структури міста	1. Брагина М. Итальянские гуманисты XVвека о городских цивилизациях // Город как социокультурное явление исторического процесса. М. : Наука, 1995. С. 151–160. 2. Замятин Д. Локальные истории и методика моделирования гуманитарно-географического образа города. URL: http://www.intelros.ru/subject/figures/dmitriy-zamyatin/12251-lokalnye-istorii-i-metodika-modelirovaniya-gumanitarno-geograficheskogo-obrazagoroda.html .
5. Історія як структуроутворюючий чинник культурного простору міста	1. Апостолова–Сосса Л., Мамедов огли А. М. Гуманізація публічних просторів історичних міст України, або Як зберегти <i>genius loci</i> // (Не)Задоволення публічними просторами. Урбаністичні Студії III. К.: Всесвіт, 2016. 304–309. https://ua.boell.org/uk/2019/07/25/nezadovolennya-publichnimi-prostorami-urbanistichni-studiyi-3 . 2. Чапайтене Р. Подходы к интерпретации исторического города // Культурное наследие в глобальном мире. Вильнюс: ЕГУ, 2010. С. 237-250.
6. Класичні й неklasичні урбаністичні теорії	1. Внесок Ч.Буга в становлення соціології міста. 2. Оцінка правомірності аналізу П.Сорокин міста і села як єдиного соціально-територіального освіти. 3. Ваше ставлення до проблеми, пов'язаної з трактуванням соціології міста і села: як єдиної області знання або автономних соціологічних дисциплін?
7. Публічний простір як найважливіша складова	1. Структура міського простору. 2. Функції міських публічних просторів.

міського життя (У. Уайт, Д. Джейкобс, Р. Сеннетт і ін.).	3. Трансформація публічних просторів. 4. Публічний простір міста і "публічні місця". 5. Безпека, різноманітність і можливість для діяльності як ключові характеристики публічного місця. 6. Проекти розвитку публічних місць.
8. Еволюція уявлень про міську різноманітність радянських міст і його зв'язку з іншими параметрами урбанізму.	1. Міське управління. 2. Радянський місто як місце економічної діяльності. 3. Повоєнні міські відмінності. 4. Скласти металеву карту одного з мікрорайонів міста за опитуванням городян. вибір мікрорайону
9. Повсякденність як простір спонтанності і опору (А. Лефевр, Мішель де Серто).	1. Розкрити міграційні процеси і проблеми міст. 2. Показати Еволюція феміністського осмислення міста. 3. Пам'ять і повсякденність.
10. Ознаки сучасного міського способу життя: візуальна культура, естетика модернізму, нові форми ідентичності	1. Покажіть найважливіші технології відтворення городської культури: освіта, охорона здоров'я, організація дозвілля часу. 2. Культурна історія і форми її актуалізації.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Максимальна кількість балів за аналіз одного тексту – 10.

5 балів – завдання виконано в повному обсязі, змістовно, обґрунтовано, із застосуванням методу аналізу й навичок самостійної роботи з текстом, вміння робити висновки, формулювати й обґрунтовувати власну позицію. Технічні вимоги для виконання роботи виконано у повному обсязі.

4 бали – завдання виконано в повному обсязі, змістовно, але недостатньо презентований творчий підхід для опрацювання тексту, непереконливо обґрунтовувано власну позицію. Технічні вимоги для виконання роботи виконано не у повному обсязі.

3 бали – завдання виконано не у повному обсязі, хоча змістовно вірно, але у роботі над текстом студент не продемонстрував самостійного підходу до виконання завдання. У технічному оформленні відповіді студент припустився значних помилок.

6.3. *Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання*

Модульний контроль здійснюється у творчій формі – написання есе.

Орієнтовні теми есе:

- 1 модуль: Визначте зміст поняття «культурний простір міста»
- 2 модуль: У чому полягає зміст метафори Р. Парка «Місто як соціальна лабораторія»?
- 3 модуль: Місто як текст – у чому сенс семіотичного підходу до вивчення міста.
- 4 модуль: Що таке «ментальні мапи» міста та як вони співвідносяться з іншими видами міських мап?
- 5 модуль: Пам'ятник як елемент культурного простору міста.
- 6 модуль: Охарактеризуйте функції міських публічних просторів.

7 модуль: Визначте вплив глобалізації на розвиток міст.

8 модуль: Розкрийте особливості радянського міста; порівняйте його із сучасним містом.

9 модуль: Покажіть повсякденність ка простір спонтанності і опору (А. Лефевр, Мішель де Серто).

10 модуль: Розкрийте найважливіші технології відтворення міської культури.

6.4. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю:

1. Соціальний простір, культурний простір і культурний ландшафт міста.
2. Соціальне виробництво простору за А. Лефевром.
3. Міська культура як історико-соціальний феномен, її провідні ознаки.
4. Міські спільноти як творці культури.
5. «Місто як соціальна лабораторія»: наукові практики соціологів «чиказької школи».
6. Місто як культурна репрезентація історичної доби в концепції В. Беньяміна.
7. Архітектурний образ міста: культурно-просторовий зміст.
8. Можливості семіотичного підходу до розгляду міської культури.
9. «Міф міста» в культурі: його ознаки та структура.
10. Міська цивілізація у трактуванні гуманістів Ренесансу та модель «ідеального міста».
11. Просторова модель античного міста.
12. Архітектонічні засади середньовічного міста.
13. Архітектурно-просторовий образ міста за доби модерної урбанізації: ХІХ – поч. ХХ ст.
14. Картографування міського простору: основні принципи.
15. Історична спадщина як інструмент утворення соціокультурного простору міста.
16. Просторовий поворот і постмодерністський місто.
17. Історичні аспекти формування міського простору.
18. Місто і його простір: спроба історичного виміру.
19. Методи дослідження міського простору.
20. Міський лад. Система самоврядування.
21. Заняття городян. Роль торгового люду.
22. Міська культура городян Нового часу.
23. Особливості радянської урбанізації.
24. Еволюція уявлень про міську різноманітність радянських міст і його зв'язки з іншими параметрами урбанізму.
25. Радянський місто як місце економічної діяльності.

26. Вплив глобалізації на розвиток міст.
27. Публічний простір як найважливіша складова міського життя (У. Уайт, Д. Джейкобс, Р. Сеннетт і ін.).
28. Структура міського простору.
29. Функції міських публічних просторів.
30. Трансформація публічних просторів.
31. Поняття міського способу життя. Уклад життя. Рівень життя.
32. Якість життя. Стиль життя.
33. Сутнісні характеристики міського способу життя:
34. Ознаки сучасного міського способу життя: візуальна культура, естетика модернізму, нові форми ідентичності.
35. Роль візуальних репрезентацій міст у розвитку туристичної індустрії.
36. Найважливіші технології відтворення міської культури: освіта, охорона здоров'я, організація дозвілєвого часу.
37. Повсякденність ка простір спонтанності і опору (А. Лефевр, Мішель де Серто).
38. Репрезентація міст у повсякденності.
39. Пам'ять і повсякденність.
40. Ментальні карти міст.
41. Гетто, нетрі і міські контрасти.
42. Екологія міста.
43. Виробництво та конструювання простору.
44. Місто як арена конфлікту станів.
45. Міграційні процеси і проблеми міст.
46. Місто і гендер.
47. Еволюція феміністського осмислення міста.
48. Есенціалізм і соціальний конструктивізм в дослідженні національних міських спільнот.
49. Урбаністичний біхевіарізм.
50. Медійний місто.

6.5. Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

«Архітектоніка культурного простору міста»

Частина I

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		Змістовий модуль 5	
	Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	Л.5 (1 б.)	Л.6 (1 б.)	Л.7 (1 б.)	Л.8 (1 б.)	Л.9 (1 б.)
Семинарсь кі заняття (теми, бали)	С.1 (11 б.)	С.2 (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)	С.7 (11 б.)	С.8 (11 б.)	С.9 (11 б.)	С.10 (11 б.)
СР (бали)	СР.1 (5 б.)	СР.2 (5 б.)	СР.3 (5 б.)	СР.4 (5 б.)	СР.5 (5 б.)	СР.6 (5 б.)	СР.7 (5 б.)	СР.8 (5 б.)	СР.9 (5 б.)	СР.10 (5 б.)
Модульний онірль (бали)	МКР № 1 (25 б.)		МКР № 2 (25 б.)		МКР № 3 (25 б.)		МКР № 4 (25 б.)		МКР № 5 (25 б.)	
Підеумковий Контроль	Екзамен									

Частина II

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 6		Змістовий модуль 7		Змістовий модуль 8		Змістовий модуль 9		Змістовий модуль 10	
	Лекції (теми, бали)	Л.11 (1 б.)	Л.12 (1 б.)	Л.13 (1 б.)	Л.14 (1 б.)	Л.15 (1 б.)	Л.16 (1 б.)	Л.17 (1 б.)	Л.18 (1 б.)	Л.19 (1 б.)
Семинарсь кі заняття (теми, бали)	С.11 (11 б.)	С.12 (11 б.)	С.13 (11 б.)	С.14 (11 б.)	С.15 (11 б.)	С.16 (11 б.)	С.17 (11 б.)	С.18 (11 б.)	С.19 (11 б.)	С.20 (11 б.)
СР (бали)	СР.11 (5 б.)	СР.12 (5 б.)	СР.13 (5 б.)	СР.14 (5 б.)	СР.15 (5 б.)	СР.16 (5 б.)	СР.17 (5 б.)	СР.18 (5 б.)	СР.19 (5 б.)	СР.20 (5 б.)
Модульний онірль (бали)	МКР № 6 (25 б.)		МКР № 7 (25 б.)		МКР № 8 (25 б.)		МКР № 9 (25 б.)		МКР № 10 (25 б.)	
Підеумковий Контроль	Екзамен									

8. ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна:

1. Вирт Л. Урбанизм как способ жизни // В кн.: Вирт Л. Избранные работы по социологии. М.: ИНИОН, 2005. 244 с. URL: http://legacy.inion.ru/index.php?page_id=74&id=249.
2. Возняк Т. Феномен міста. Незалежний культурологічний журнал І. URL: <http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/misto/misto-zmist.htm>.
3. Город как социокультурное явление исторического процесса. М. : Наука, 1995. 351 с.
4. Зиммель Г. Большие города и духовная жизнь. URL: <http://www.ruthenia.ru/logos/number/34/02.pdf>
5. Карповець М. Місто як світ людського буття. Острог, 2014.
6. Линч К. Образ города. М. : Стройиздат, 1982. 328 с. URL: http://www.glazychyev.ru/books/translations/lynch/lynch_image_of_the_city/lynch_image_of_the_city.htm.
7. Парк Р. Город как социальная лаборатория. URL: https://sociologica.hse.ru/data/2011/03/30/1211856691/2_3_1.pdf.
8. Сойя Э. Как писать о городе с точки зрения пространства. URL: http://www.intelros.ru/pdf/logos_03_2008/07.pdf.

Додаткова:

9. Анциферов М. Пути изучения города как социального организма: опыт комплексного подхода. Л. : Сеятель, 1926. URL: 151 с. <http://www.twirpx.com/file/563763/>.
10. Бродель Ф. Місто як таке // В кн.: Бродель Ф. «Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV–XVIII ст.», т. 1, с. 414–440. URL: <https://toloka.to/t56581>.
11. Викери Дж. Возрождение городских пространств посредством культурных проектов – синтез социальной, культурной и городской политики // Визуальная антропология: городские карты памяти. М.: ООО «Вариант», ЦСПГИ, 2009. С. 205–234.
12. Высоковский А. Семь сюжетов о городе. URL: <http://emsu.ru/um/default.asp?god=1997&nom=4>.
13. Марков Б. В. Культура и город // в кн.: Марков В. Б. Храм и рынок. Человек в пространстве культуры СПб.: Издательство «Алетейя». С. 105–220.
14. Гурин С. П. Образ города в культуре: метафизические и мистические аспекты. [Электронный ресурс]. URL: http://www.comk.ru/HTML/gurin_doc.htm.
15. Гофф, ле Ж. Расцвет городов и Европа горожан // Ж. ле Гофф «Рождение Европы». URL: https://vk.com/doc2880445_140104372?hash=60a928c2b965681eb9&dl=c5470062931f37c48f.
16. Журмій Н. М. Скульптурні пам'ятники міського простору у контексті соціокультурного діалогу. *Питання культурології*. 2013. Вип. 29. С. 23-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pk1_2013_29_5.

17. Замятин Д.Н. На краю вечности: образ наследия в культуре .193-204 // В фокусе наследия. М.: Институт географии РАН, 2017. С. 193–204.

18. Замятин Д. Локальные истории и методика моделирования гуманитарно-географического образа города. URL: <http://www.intelros.ru/subject/figures/dmitriy-zamyatin/12251-lokalnye-istorii-i-metodika-modelirovaniya-gumanitarno-geograficheskogo-obraza-goroda.html>

19. Зорбо Х. У. Золотой Берег и трущобы (избранные главы, гл. III–IV). *Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 11: Социология*. 2004. № 3. С. 117–147. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/2004-03-018-zorbo-h-u-zolotoy-bereg-i-truschoby-izbrannye-glavy-zorbaugh-h-w-the-gold-coast-and-the-slum-a-sociological-study-of-chicagos-near>.

20. Зорбо Х. У. Золотой Берег и трущобы (избранные главы, гл. III–IV). *Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 11: Социология*. 2004. № 4. С. 133–167. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/2004-04-045-zorbo-h-u-zolotoy-bereg-i-truschoby-izbrannye-glavy-zorbaugh-h-w-the-gold-coast-and-the-slum-a-sociological-study-of-chicagos-near>

21. Ермолин М. Миф и город. Городская среда URL: https://www.academia.edu/1508723/%D0%9C%D0%B8%D1%84_%D0%B8_%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B4_%D0%95%D1%80%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD.

22. Иванкова-Стецюк О. Историко-культурна спадщина як чинник формування соціокультурного простору міста. URL: Агора. Вип. 9. С. 7–16. URL: <https://www.wilsoncenter.org/publication/agora-vipusk-9-misto-yak-chinnik-demokraticznego-rozvitku-ukrayini#sthash.jeHhuVgw.dpuf>.

23. Иванов Вяч. Вс. К семиотическому изучению культуры большого города // В кн.: Иванов В.В. Избранные труды по семиотике и истории культуры. Т. 4: Знаковые системы культуры, искусства и науки. М.: Языки славянских культур, 2007. С. 165-179. URL: <http://ec-dejavu.ru/t-2/Town.html>.

24. Кайс З. Концепт «урбаністичного світу» в міських дослідженнях: що це таке? URL: <https://www.prostranstvo.media/uk/konzept-urbanistychnogo-svitu-v-miskyh-doslidzhennyah-shho-cze-take/>

25. Лефевр А. Идеи для концепции нового урбанизма. *Социологическое обозрение*. 2002. Т. 2. № 3. С. 1-8. URL: http://sociologica.hse.ru/data/2011/03/30/1211856676/2_3_3.pdf.

26. Лотман Ю. М. Знаковый механизм культуры. URL: http://www.historicus.ru/znakovii_mehanizm_kulturi/.

27. Марков Б. В. Культура и город // в кн.: Марков В. Б. Храм и рынок. Человек в пространстве культуры СПб.: Издательство «Алетейя». С. 105–220.

28. Марків-Бурковська Н. Міста-симулякри: Венеція та Нью-Йорк <https://www.prostranstvo.media/uk/mista-symulyakry-venecziya-ta-nyu-jork/>

29. Марків-Бурковська Н. Міста-симулякри: Рим і Париж <https://www.prostranstvo.media/uk/mista-symulyakry-rym-ta-paryzh/>
30. Марків-Бурковська Н. Інфлюенсери урбаністики: хто розбудував новий Париж та створив перші громадські парки <https://www.prostranstvo.media/uk/inflyuensery-urbanistyky-hto-rozbuduvav-novuj-paryzh-ta-stvoryv-pershi-gromadski-parky/>
31. Мастеница Е. Н. Культурное пространство города как предмет исследования и объект познания: междисциплинарный подход. URL: http://www.bvahan.com/museologypro/muzeevedenie.asp?c_text=123&li2=2.
32. Милграм С. Человек в большом городе // В кн.: Милграм С. Эксперимент в социальной психологии СПб.: Издательство «Питер», 2000. С. 25–126.
33. Нора П. Озуф М Пюимеж Ж. де, Винок М. Проблематика мест памяти Франция-память. СПб., 1999. С. 17-50. URL: <http://ec-dejavu.ru/m-2/Memory-Nora.html>.
34. Олійник О. Культурний простір, комунікація, місто: співвідношення понять. Культура і мистецтво у сучасному світі. 2019. № 20. URL: <http://culture-art-knukim.pp.ua/article/view/172430>.
35. Орлова Э. А. Городская среда как культурно-эстетическое явление. *Вопросы культурологии*. 2006. № 2. С. 94–98. URL: <https://marina-klimkova.livejournal.com/608179.html>.
36. Парк Р.Э. Городское сообщество как пространственная конфигурация и моральный порядок. *Социальные и гуманитарные науки за рубежом. Сер. 11. Социология*. 2000. № 3. С. 136–150. URL: http://sociologica.hse.ru/data/2011/03/14/1211453107/5_1_3.pdf
37. Пелипенко А. А. Городской миф и художественное сознание: аспекты диалога. URL: <http://apelipenko.ru>.
38. Прато Б. Дж., Пардо І. Урбаністична антропологія. *Місто: історія, культура, суспільство*. 2106. Вип. 1. URL: <http://mics.org.ua/?p=41>.
39. Степанян В. Мистецькі вертикалі: як вежі формують обриси європейський міст. URL: <https://www.prostranstvo.media/uk/miski-vertykali-yak-vezhi-formuyut-obrysy-yevropejskyh-mist/>
40. Шліпченко С. «URBANOPHILIA»: три історії одного міста Міста. *Агора*. 2009. Вип. 9. URL: С. 30–43.
41. Семенова В. Картирование городского пространства: основные подходы к визуальному анализу // *Визуальная антропология: городские карты*. М. : ООО «Вариант», ЦСПГИ, 2009. С. 67–81.
42. Тарасов А. Ситуационисты и город. *Художественный журнал*. 1999. №24. URL: <http://moscowartmagazine.com/issue/75/article/1628>
43. Трубина Е.Г. Город в теории: опыты осмысления пространства. М.: Новое литературное обозрение, 2011. 520 с. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/elena-trubina-gorod-v-teorii-opytu-osmysleniya-prostranstva-m-novoe-literaturnoe-obozrenie-2011>.

44. Чепайтене Р. Культурное наследие в глобальном мире. Вильнюс: ЕГУ, 2010. 298 с.

45. Щеглов И. Катехизис нового урбанизма. Художественный журнал. 1999. №24. URL: <http://moscowartmagazine.com/issue/75/article/1629>

46. Шубович С. А. Міфопоетична культура в естетиці міста (наукові основи - мистецтво – архітектура. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/5729/>

Електронний ресурс:

1. Історія архітектури: книги, каталоги [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ex.ua/86442110>.

2. Місто: історія, культура, суспільство. URL: <http://mics.org.ua/journal/index.php/mics>.

3. Вахштайн В. Соціологія архітектури. URL: <https://postnauka.ru/courses/155275>.

4. Логос. 2008. № 3 (66) (тематичний випуск). <http://www.intelros.ru/readroom/2910logos-3-66-2008.html>

5. Неприкосновенный запас. 2010. № 2 (70). (тематичний випуск). <http://magazines.russ.ru/nz/2010/2/>.

6. Про/стір: часопис. URL: <https://www.prostranstvo.media/uk/category/teorii/>

7. Урбаністичні студії. Анатомія міста. Вип. I; Місто й оновлення. Вип. II; (Не)Задоволення публічними просторами. Вип. III; Урбанізм і фемінізм. Вип. IV: проект Центру урбаністичних студій. URL: <https://ua.boell.org/product-series/urbanistichni-studiyi>